

РЕЦЕНЗІЯ

доктора філософії, доцента, доцента кафедри міжнародних економічних
відносин

Західноукраїнського національного університету

СОХАЦЬКОГО Олександра Юрійовича

на дисертаційну роботу Николайчука Максима Гнатовича

на тему:

«Роль публічної дипломатії у поствоєнному економічному відновленні

України»,

подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії

у галузі знань 29 «Міжнародні відносини»

за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

**Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами.**

Дисертаційне дослідження Николайчука Максима Гнатовича виконане на актуальну тему, яка безпосередньо пов'язана з сучасними викликами міжнародних економічних відносин, фінансової стійкості України, залучення ресурсів відбудови та формування довгострокової довіри зовнішніх партнерів. В умовах війни та очікуваного масштабного відновлення економіки України публічна дипломатія дедалі більше виступає не лише інструментом зовнішнього позиціонування держави, а й фактором впливу на міжнародну економічну поведінку донорів, інвесторів, кредиторів, регуляторів, міжнародних організацій і професійних спільнот.

Зміст дисертації засвідчує прагнення автора вивести публічну дипломатію за межі переважно політико-комунікаційного розуміння та показати її економічну функціональність. Для спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» такий підхід є особливо важливим, адже дозволяє розглядати довіру, репутацію, медіафон, міжнародну видимість і стратегічні наративи як фактори, що впливають на вартість капіталу, суверенний ризик,

доступ до фінансування, інвестиційні очікування та готовність зовнішніх акторів брати участь у проєктах відновлення.

Актуальність теми посилюється тим, що Україна у 2022–2025 роках функціонувала в режимі високої залежності від міжнародної фінансової допомоги, грантових надходжень, пільгових позик і політичної підтримки партнерів. За цих умов якість публічної дипломатії, доказовість економічних повідомлень, прозорість процедур, узгодженість інституційної комунікації та здатність держави підтверджувати виконання зобов'язань перетворюються на чинники макрофінансової й інвестиційної спроможності.

Робота має належний зв'язок з науковими програмами та дослідницькими темами Західноукраїнського національного університету, зокрема з проблематикою регіональної безпеки, геоекономічних інтересів України, експортних можливостей та сучасних мейнстримів глобального розвитку. Обрана тема відповідає як теоретичним запитам науки про міжнародні економічні відносини, так і практичним потребам державної політики у сфері післявоєнного відновлення.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі.

Дисертаційна робота характеризується достатнім рівнем теоретичної, методологічної та емпіричної обґрунтованості. Здобувач послідовно вибудовує дослідницьку логіку, відповідно до якої публічна дипломатія розглядається як багаторівневий механізм впливу на економічні процеси через формування довіри, зниження інформаційної асиметрії, посилення репутаційної переконливості держави і підтримання готовності зовнішніх акторів до довгострокової взаємодії.

Наукові положення роботи спираються на широкий масив вітчизняної та зарубіжної літератури з питань публічної дипломатії, економічної дипломатії, м'якої сили, національного брендингу, постконфліктної реконструкції, довіри, репутації та міжнародного фінансування. Інформаційну базу доповнено статистичними матеріалами, офіційними документами, аналітичними звітами,

даними міжнародних організацій, джерелами цифрової медіааналітики та матеріалами державних інституцій.

Методологічно робота поєднує концептуальний аналіз, порівняльне узагальнення міжнародного досвіду, контент-аналіз, індексний підхід, кореляційний і лаговий аналіз, елементи цифрової аналітики та стратегічного моделювання. Значною перевагою є використання GDELT 2.0 для оцінювання міжнародного медіафону щодо України, а також спроба співвіднести комунікаційні параметри з макрофінансовими індикаторами.

Висновки дисертації впливають зі змісту роботи, а практичні рекомендації мають прикладну спрямованість. Вони можуть бути корисними для державних органів, дипломатичних установ, інституцій економічного розвитку, структур міжнародного співробітництва, органів регіонального управління, донорських платформ і освітнього процесу за програмами міжнародної економіки.

Структура та зміст основних положень дисертаційної роботи.

Структура дисертації є логічною та відповідає поставленій меті. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі визначено актуальність, мету, завдання, об'єкт, предмет, методи, наукову новизну, практичне значення та апробацію результатів.

Перший розділ має теоретико-методологічний характер. У ньому автор розкриває публічну дипломатію в системі сучасних міжнародних економічних відносин, уточнює її зв'язок із м'якою силою, економічною дипломатією, національним брендингом і стратегічними комунікаціями, а також формує підходи до оцінювання її впливу на економічні процеси. Важливим результатом розділу є спроба пояснити, яким чином нематеріальні ресурси держави набувають економічного змісту через довіру, репутацію, легітимність і поведінкові рішення зовнішніх акторів.

Другий розділ присвячено компаративному аналізу міжнародного та українського досвіду. Автор порівнює постконфліктні кейси, діагностує стан публічної дипломатії України в умовах війни та відновлення, а також виконує

емпіричну оцінку зв'язку публічної дипломатії з економічними показниками. Позитивною рисою є перехід від описової характеристики публічної дипломатії до спроби кількісної оцінки міжнародного інформаційного середовища та його зв'язку з фінансовими показниками.

Третій розділ спрямований на формування стратегічних орієнтирів і прикладного інструментарію. У ньому визначено глобальні тренди публічної дипломатії, обґрунтовано інституційно-комунікаційні механізми забезпечення міжнародного фінансування та інвестицій, а також запропоновано стратегічну модель публічної дипломатії економічного відновлення України. Розділ надає роботі практичної завершеності, позаяк містить рекомендації щодо управління довірою, координації акторів, стандартів доказовості та моніторингу результативності.

Наукова новизна результатів дисертаційної роботи.

Наукова новизна дисертації полягає у розробленні теоретико-методичних і практико-орієнтованих засад публічної дипломатії економічного відновлення України, які дозволяють розглядати її як механізм конверсії довіри, репутації і міжнародної легітимності у фінансові, інвестиційні й технологічні потоки.

Значущим результатом є авторське трактування публічної дипломатії як економічної інфраструктури довгого горизонту, що має забезпечувати кероване перетворення міжнародної уваги та довіри у фінансові, інвестиційні й технологічні рішення на користь відновлення України (с. 20–21, 193–217).

Наукову цінність має удосконалення понятійно-категорійного апарату через введення поняття репутаційного розриву, який дає змогу пов'язати комунікаційні та інституційні характеристики держави з економічними параметрами ризику, вартості капіталу, умовності фінансування і вимог до верифікації (с. 21, 68–85).

Варто відзначити розвиток методичних підходів до оцінювання впливу публічної дипломатії на економічні процеси, зокрема побудову логіки переходу від комунікаційних сигналів до змін у довірі, поведінкових намірах зовнішніх акторів і підсумкових економічних показниках (с. 22–23, 48–67).

До науково значущих результатів належить обґрунтування медіафону як вимірюваного середовища трансмісії репутаційних сигналів у макрофінансові показники на основі GDELT 2.0, індикаторів інтенсивності згадувань, позитивності медіафону і лагових зіставлень з грантовими, кредитними та борговими показниками (с. 23, 132–151).

Заслужують на увагу підходи до визначення глобальних трендів публічної дипломатії, які автор поєднує з економічними каналами впливу, індикаторами підтвердження та можливістю емпіричної перевірки (с. 23, 153–172).

Практико-орієнтовану новизну становить модель інституційно-комунікаційного забезпечення міжнародного фінансування та інвестицій, у межах якої публічна дипломатія розглядається як режим управління довірою через цикл «тези – дані – процедура – відповідальний виконавець – верифікований результат» (с. 22, 173–192).

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів.

Теоретичне значення результатів полягає у поглибленні уявлень про економічний зміст публічної дипломатії в системі міжнародних економічних відносин. Здобувач показує, що довіра, репутація, легітимність і міжнародна видимість не є суто іміджевими характеристиками, а впливають на параметри економічної взаємодії, зокрема на доступ до зовнішнього фінансування, суверенний ризик, інвестиційні очікування, поведінку донорів та інституційні умови залучення приватного капіталу.

Практичне значення дисертації визначається можливістю використання її результатів для розроблення державної політики у сфері публічної дипломатії економічного відновлення, підготовки міжнародних комунікаційних позицій, формування доказової бази для донорів та інвесторів, моніторингу міжнародного медіафону, структурування проєктів відбудови й удосконалення освітніх курсів з економічної дипломатії та міжнародної економіки.

Прикладну вагу мають запропонована стратегічна модель публічної дипломатії економічного відновлення України до 2035 року, операційна модель управління довірою, інструментарій цифрової медіааналітики та підходи до зменшення інформаційної асиметрії для донорів, кредиторів і інвесторів. Факт упровадження окремих результатів у практичну діяльність та освітній процес підтверджує їхню затребуваність.

Повнота викладу результатів у наукових публікаціях.

Результати дисертації відображено у достатній кількості наукових праць. Опубліковані статті у фахових виданнях України, зарубіжному виданні та матеріалах науково-практичних конференцій охоплюють ключові напрями дисертаційного дослідження: концептуальні засади публічної дипломатії, її роль у геоекономічній фрагментації, вплив медіафону на макроекономічні показники, цифрові інструменти публічної дипломатії, стратегування публічної дипломатії України, міжнародну довіру та повоєнне відновлення.

Зміст публікацій відповідає темі дисертації, а їхня сукупність засвідчує належний рівень апробації основних положень роботи. Публікаційна активність автора є достатньою для представлення отриманих результатів у науковому середовищі.

Оцінка структури дисертації, мови та стилю викладення.

Дисертаційна робота має цілісну композицію. Розділи узгоджені між собою, висновки до розділів відображають їхній зміст, а загальні висновки кореспондують з поставленими завданнями. Логіка викладення загалом відповідає вимогам до дисертаційного дослідження за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Стиль дисертації є науковим, аргументованим і термінологічно насиченим. Автор використовує сучасний понятійний апарат міжнародних економічних відносин, економічної дипломатії, публічної дипломатії, репутаційної економіки та стратегічних комунікацій. Водночас окремі фрагменти потребують додаткового редакційного спрощення, оскільки

надмірна складність конструкцій іноді послаблює прикладну виразність авторських рекомендацій.

Зауваження до роботи та її дискусійні положення.

Загалом позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, вважаємо за доцільне висловити кілька зауважень і міркувань дискусійного характеру.

1. У роботі варто було б ширше операціоналізувати категорію «м'яка сила» з позицій міжнародних економічних відносин. Автор використовує цей концепт як важливий теоретичний фундамент публічної дипломатії, однак його структурні елементи, економічні прояви та індикатори вимірювання могли б бути подані більш чітко, зокрема через показники довіри, репутації, освітньої привабливості, культурної присутності, технологічного іміджу та інституційної надійності.

2. Емпіричний блок дисертації доцільно було б посилити ширшим набором контрольних економічних змінних. Зв'язок міжнародного медіафону з фінансовими й борговими показниками є цікавим, проте для підвищення валідності висновків варто було б повніше врахувати паралельний вплив воєнної інтенсивності, рішень міжнародних організацій, бюджетних потреб, політичних циклів у країнах-партнерах та змін безпекових очікувань.

3. Міжнародний компаративний аналіз міг би бути доповнений кейсами держав, які демонструють успішну інституційну конверсію репутації в інвестиційні рішення. Зокрема, релевантним був би досвід Ірландії щодо діяльності IDA Ireland, а також окремі приклади країн, які поєднували економічну дипломатію, державний бренд, інвестиційний супровід і прозорі інституційні процедури.

4. Окремі елементи формульного, індексного та візуального апарату потребують більшої технічної й методичної деталізації. Доцільно було б чіткіше пояснити логіку вибору ваг, нормалізації показників, інтерпретації індексів, меж застосування кореляційного аналізу та потенційних обмежень лагових зіставлень.

5. Дисертація має виразний міждисциплінарний характер, однак у деяких фрагментах політико-комунікаційна проблематика домінує над економічною. Для ще переконливішого позиціонування роботи у межах спеціальності 292 варто було б системніше підпорядковувати аналіз публічної дипломатії питанням міжнародного фінансування, інвестицій, донорської координації, страхування ризиків, доступу до ринків і формування зовнішньоекономічних партнерств.

Зазначені зауваження мають переважно рекомендаційний характер. Вони не заперечують актуальності теми, належного рівня виконання дисертації та практичної значущості отриманих результатів, а радше окреслюють напрями подальшого розвитку дослідження.

Загальний висновок.

Дисертаційна робота Николайчука Максима Гнатовича на тему «Роль публічної дипломатії у поствоєнному економічному відновленні України» є самостійним, завершеним і актуальним науковим дослідженням, у якому обґрунтовано теоретико-методичні засади та практико-орієнтовані інструменти публічної дипломатії економічного відновлення України.

За змістом, структурою, рівнем наукової аргументації, повнотою висвітлення результатів у публікаціях, теоретичною новизною і практичним значенням дисертація відповідає профілю спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини». Отримані автором результати мають значення для розвитку наукового розуміння ролі публічної дипломатії у формуванні міжнародної економічної довіри, залученні ресурсів відновлення та зміцненні зовнішньоекономічної суб'єктності України.

Отже, дисертаційна робота Николайчука Максима Гнатовича «Роль публічної дипломатії у поствоєнному економічному відновленні України» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року

№ 44, а її автор заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини».

Рецензент:

доктор філософії, доцент,

доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Західноукраїнського національного університету

Олександр СОХАЦЬКИЙ

Підпис	<i>О. Сохачький</i>
Завіряю:	<i>А. Семенко</i>
НАЧАЛЬНИК ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ	